

כה א מיי פ"ג מהל' מעשר הלכה א אטור י"ד סי' שלא טעי' פט':
 בו ב מיי סג הלכה ב [נפוש"ע י"ד סי' שלא טעי' ס'פ]:
 בו ג מיי פ"ג מהל' שריות הל' ב סגנו עשו' ט"ע ח"מ סי' שלא טעי' ס'פ:
 כה ד ה מיי פ"ג מהל' מעשר הל' ה [ש"י'ע י"ד סי' ט"ע ח"מ סי' בבו ו טו"ע ח"מ סי' שלא טעי' ס'פ]:
 לה ז מיי פ"ג מהל' שריות הלכה א סגנו לאוין פקד טו"ע ח"מ סי' שלא טעי' ס'פ:
 שלם סעי' א:

תורה אור השלם

- 1 עשר תעשר את כל הביתא וז"ע הריב"א השדה שנה שנה ואבלקת לפני ה' אלהיו במקום אשר יבוך לשכון שמו שם מעשר דגןך תירשך והצדקך וברכת ה' בךך וצאנך בצמחך תלמדך לקרא את ה' אלהיו כל ימיך: דברים יד כב כג ואלה עשרת השנים ואלה חמשת השנים ואלה בלתי לא תתן: דברים כג טה 3 כי תבא בקצת דגןך וקטפת מליילך ודגןך ותרמית לא תתן על קמת דגןך: דברים כג כו 4 אל תקח מטאת דגןך ותרמית ותרמית מאלהיו וחי אדורך עמך:
- 2 כי תבא בקרם רעך ואלה עשרת השנים ואלה חמשת השנים ואלה בלתי לא תתן: דברים כג טה
- 3 כי תבא בקצת דגןך וקטפת מליילך ודגןך ותרמית לא תתן על קמת דגןך: דברים כג כו 4 אל תקח מטאת דגןך ותרמית ותרמית מאלהיו וחי אדורך עמך:
- 5 ריקרא הו לי לא תתסם שור ברדשו: דברים מה ד

מוסף תוספות

- א. וכן בכמה מקומות היה מצו למיתרן ולטעמן ולא חש להגריך. מפ' ה"א.
- ב. ואפילו חזר ומיתרן בבית. לפי שנתעלה על דעתו כי לא יבא בידו להו כד"ר ארש"א א"ג' דהשתא מפורחים יננהו פטרי. מפ' ה"א.
- ג. הולבך אפילו נישל בבית חייבים, מירי דהוה אתאנה העומדת בחצר דאסור לאכול ממנה תשיב לפי שנתעלה חצר ורגיל לעשות גורן בחצר. מפ' ה"א.
- ד. כיון דר"ע מיכל הוא. מפ' ע"ו נו.
- ה. ור"ד אין שום קיפו קודם יירוטו לבור. מפ' ע"ו נו.
- ו. [ד] ואיכא למיטעי ולמיירי פקד דרשה. מפ' ע"ו נו.
- ז. ופירוש רש"י דל לאכילה שאף הן בכלל תבואה ומעשר שלהן הן הותרו הוקדו לומר הן שאילו בעומדין למשקים אף הוא ביבק תלי רחמנא. מ"ן ט. ולא עוד אלא שמתיר לשחטו. מפ' ה"א.

מאי לאו משיפסו בשדה. לא מצי לשנויי מדרבנן הו כדמוכח בסוף המזיל [כדי י"ן] (פ"ה דף לה.) דלפ"י מדרבנן לא קבע בגמר מלאכה למודה דנתר גמר מלאכה בעיני שנת וחזר ונתקן לקובע ואם תאמר אדפרין מיניה ל"י ינאי ור' יוחנן תקשה מיניה על המשנה אמריה חזר אחר גמר מלאכה בסוף המזיל כדי י"ן (שם) וי"ל דהוה מצי למימר ולטעמיך א' אי נמי דשמה קישוין ודלועין בני גורן ניהו כמו חטין ושעורים ולכן אין קשה על המשנה דמנרקה חזר דליכא לאוקמה צמדיי דלאו בני גורן ולא פריך אלל על ר' ינאי ור' יוחנן דלפילו בחטין ושעורים מנרקי חזר לכסוף כי משני אי צנית אימא דרבי ינאי לא מיירי אלל צניות וענבים שני נמי פירכה דהכא:

ל משיפסו בבית. אין לפרש משיפסו צנדה ואחר כך הכניסו לבית דהא לישנא לא משמע הכי ועוד פריך עד שיפסו מיצעי ליה פירוש על דהוה משמע דלפילו הכניסו צנית אינו מיצעי צנעה עד שיפסו אלמא ה"פ משיפסו בתוך הצית ומימה כיון דהכניסו לבית קודם גמר תקנה אמאי חייבים מ"ש ממכנים תבואה צמון שלה דלמור ר' אושעיא (פסחים דף טו.) דפטור מן המעשר א' ואין לומר דהא דקאמר רבי אושעיא כדי שמהא צנעתו אוכלת ופטורה מן המעשר היינו קודם מירוח דל"כ אין זו מעשה ועוד שפ"ק דפסחים (דף טו.) (שם) פירכה ואין ספק מנאלי מיתי דל"י (והתנן) [והתנין] חזר שמת והניח מגורה מליאה פירות אפילו הם בני יומן הרי הם צמזקת מתוקנין (ט) (דמוקד על חזר) כו' והא דהם עשרינהו וקאמי ספק ומנאלי מיתי ודלי ומשי התם ספק וספק הוה דלמור עבד כד"ר אושעיא וס' היה צריך לעשרינהו אחר מירוח מאי קאמר דלפילו עבד כ"ר אושעיא השתא שהם ממורחים חייב צנעה ואמאי הו צמזקת מתוקנין י' יש לומר דדלי חטין ושעורין שדרכן למרחן צנדה ולהניסו לבית ממורחים אין מחויבים צנעה חל"כ ראו פני הצית ממורחים אלל קישוין ודלועין רגילות להכניסו צנית עם הפיקוס':

עד שיפסו מיצעי ליה. וכן דייק בסוף פרק ארבע מימות (פסחים דף טו.) ועל שמהא נערה (א) מיצעי ליה ולא תאמר שלהי ר' ישמעאל צ"ו (דף נו.) וש

עשר פטור ואלל. מרי קרלי דמיכי להדי: אלא כנפשך למאי אסא. הואיל וגזי לוקח נמי פטור פועל ל"ל קרל: אם הסמת קנאס דמיס שלא לאכול או צמזקה: פטור. מלאו דלא תחססו ולא תילך מינה לחיובא מקל וחומר כדלקמן: איזהו גורן של פירות (מעשרות. שהא קרוי גורן וגמר מלאכה לאסור בהן אכילת ערלי: משיפסו. (מפרש צמזקת צניה) משינטל פיקס שלהן והוא פרה הגדל צראשו ודוקן צו ולאחר זמן הוא נופל צמלוש: עד שיפסו מיצעי ליה. הואיל ולאשמועינן אמא דלחף צית אינו קובע עד שיפסו הכי איצעי ליה למיטה והשתא דמינא משיפסו לאשמועינן אמא דמשיפסו נמחיצו כלל מקוס עין: ה"ג גורנו למעשר (הפסחים עליו משום טבל משום מלאכתו ואיהו גמר אפילו בשדה לא הכנסתן לבית זה הוא גמר מלאכתן ואיבעית אימא כי קאמר רבי ינאי ביותים וענבים דלאו בני גורן ניהו אבל חטין ושעורין גורן בהדיא כתיב ביה אשכחן אדם במחובר ושור בתלוש אדם שאינו אוכל במחובר אינו דין שאוכל בתלוש ממה לשור שכן אתה מצווה על חסימתו ויהא אדם מצווה על חסימתו מקל וחומר משור ומה שור שאי אתה מצווה להחיותו אתה מצווה על חסימתו אדם שאתה מצווה להחיותו אמר קרא כנפשך (כנפשך של פועל מה נפשך אם חסמתו אמר קרא אמר קרא כמה קמה ב' פעמים אם אינו ענין לאדם במחובר תנחו ענין לאדם בתלוש ר' אמר אדם בתלוש לא צריך קרא כתיב

כי תבא בכרם רעך מי לא עסקין יששכרו לכתף ואמר רחמנא ליכול שור במחובר מנ"ל קל וחומר מאדם ומה אדם שאינו אוכל בתלוש שכן אתה מצווה להחיותו תאמר בשור שאי אתה מצווה להחיותו ויהא שור מצווה להחיותו מקל וחומר ומה אדם שאי אתה מצווה להחיותו אמר קרא אחיך עמך אחיך ולא שור ולא שור במחובר מנלן אמר קרא רעך כ' פעמים אם אינו ענין לאדם במחובר תנחו ענין לאדם בתלוש ולא שור במחובר צריכי קרא דכתי' לא תחסם שור בדיושו

6 [לקמן כג.] G צ"ח י"ג: משעות פ"א [מ"ה]. G וע' מוס' אה"כ טו: ד"ה כל חמא ומוס' חולין כג: ד"ה ומלאך (ד) בבתיי כן נפשו של פועל מה נפשו אה"כ חמת פטור וכו', וכצ"ל רש"י, ה) (דברים כה, ו) [במס' צ"ח לא תחסם מפרש רק בסוגין דהכא פסוק מפי ר' אסי קד, ו] [ל"ל לשון ד"ה צפוי ער' רש"י, ה) (דברים כה, ט) כ"ז נראה מוזהב, ו] ונתיי מוס' קדושו טו: מ"ה אמר קרל.]

הגהות הב"ח

(א) חוב' ד"ה עד וכו' עד שמהא נערה אינו חייב אלא על נערה מיצעי ליה:

גליון הש"ס

הנ"ס ד"ה ומה וכו' ק"ו שאינו אמת. עין קדושו דף טו ע"ב מוס' ד"ה ח"ק יתאלנן ועיין בנש"י צרות דף כה ע"א ד"ה שאינו טעון:

מוסף רש"י

איהו גורן למעשרות. לעיל מינה חייבי צניות וקאמר אימתי גמר מלאכתו לקבע למעשר (ב"צה יג.) משיפסו. משינטל פיקס שלהן והוא נפון פרה צראשו כמו שיש בפתוחים ונפול מאליו כשפתוחים (שם).

רבינו הנגאל

פ"י משיפסו, השער הוצמח בקישוין וברלוין כמו נוצה שחון קטנים וכשמתדלדלין נושר ואותה הנשירה פיקוס. בי קאמר ר' ינאי בותים וענבים.

השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא פמ.

עין משפט
נר מצוה

(א) [בין מדן:] (ג) הש"ס מ"ו וכן דילקט לתא. מרש"י נראה דגרס, רש"י וכן הוא בנמה כמ"ן. (ב) ממות כה מה מ... (ד) [במחנות א"ת] בתמורה ועי' כרש"י שם דגריס מרש"י (ח) בכת"י רבא וכן הוא ברש"י דפרה' (ו) [דברים ה.] (ז) לעיל פה, (ח) ב"ס א' נוסף: במים, (ט) [במדבר טו, י] [ע'י] נכמות דפרה' וכל דוכא מפרש העטם (לא) [דברים, ה.] [דברים יד, ט] [פדקין, ט] גיר' רש"י חסא דה"ל: (ב) דוקא גידול קרקע אלמא ל"ל רש"י, (ג) דיעור מוס' הוא גלוי, רש"י (ד) מר גמר למעשר וכל"ל רש"י.

הנהגות הב"ח
(א) רש"י ד"ה ששעת ובי' דעכשיו: (ב) תוס' ד"ה אמר וכו' לא חשיב גמר על שנגמרה ל"ל: (ג) ד"ה ששעת ע"כ: (ד) ד"ה והנהגות ועומדן: (ה) הכולל בתמרים וצנורגרות. שמועבקות וזו ומגדילן במגריפה: פוחלגי תמרים רעים שאין מתבטלין צאלין ומניטין לקיום ככלי של כפות תמרים ושמן חולותן ומתחממות ומתבטלות וקודם שנתבטלו קאמר הבודל מהו פועל אוכל כהן ללא נגמרה מלאכתן למעשר: טלם. משנתן המים ויגלגל נתחייב בחלה ועדיין נריכה ללוש ולשוק ולצטעות הרבה: והמקטף. עורך וטח פניה: (ח) וסיפוק ליה משום מעשר. והלא נגמרה מלאכתו למעשר ונחמיה והרקדה דמקמי לישא נמי לא חיל: נחמיצו בחלה ולא נחמיצו במעשר. (צ) כפי"ק דמכ"ב [פסרי פ' שלח] דמכ"ב צבואכס אל הארץ: שינה הכתוב ציאה זו מכל ציאות שבתורה שנאמר כהן כי תבואו וכו' נאמר צבואכס משנכנסו לארץ נתחייבו בחלה אבל במעשר לא נתחייבו חלה לאחר ירושה וישיבה: (י) דכתיב עשר מעשרי: וכתיב בתריה במקום אשר יבחר עד שנבחרה שילה לא נתחייבו והיינו לאחר כיבוש וחילוק דכתיב ציאהו ועל ימי כיבוש וחילוק היה חלה מועד בגלגל י"ד שנים כדאמר [צנחנים] (דף קס"ג): מידי חיוז מעשר קא גריס. לסקח את הפועלין מדין חכילה: גמר מלאכה קא גריס. כליף מדיש לא שנה זמן מעשר ולי"ש בלא זמן מעשר דמעשר גצי אכילת פועל לא כתיב: אמר רבינא כרוך וסני. הכן תרמי ממיתה לדעיל לא תינתנה: (א) לחודא למיתני בקמייתא מה דיש מיוחד דבר שלא נגמרה מלאכתו למעשר דא"כ שמוע מינה הא נגמרה למעשר לא אכיל וקשיא בתרייתא חלה כרוך ומני חלה

מוסף רש"י
יצא החולב והמחביץ והגבון שאין גידולי קרקע. דבי' גידולי הארץ אוקי' (בהמות) על שם שארץ מגדלתן בתמרים ופרנסה, אל גידולם מן הארץ ולא אקרי חלה דבר האומא מן הקרקע ולא בהמות (טובה א"י). שבע שכיבשו ושבע שחילקו בתחייבו בחלה. דכתיב בחלה (מגדל טו) צבואכס אל הארץ, והרי צא (נהו טו). ונחלה כמכ"ב ר' יעקב אומר שיה הכתוב ציאה זו מכל ציאות שבתורה שנאמר כהן כי תבואו וכו' נאמר צבואכס משנכנסו לארץ נתחייבו בחלה אבל במעשר לא נתחייבו חלה לאחר ירושה וישיבה: (י) דכתיב עשר מעשרי: וכתיב בתריה במקום אשר יבחר עד שנבחרה שילה לא נתחייבו והיינו לאחר כיבוש וחילוק דכתיב ציאהו ועל ימי כיבוש וחילוק היה חלה מועד בגלגל י"ד שנים כדאמר [צנחנים] (דף קס"ג): מידי חיוז מעשר קא גריס. לסקח את הפועלין מדין חכילה: גמר מלאכה קא גריס. כליף מדיש לא שנה זמן מעשר ולי"ש בלא זמן מעשר דמעשר גצי אכילת פועל לא כתיב: אמר רבינא כרוך וסני. הכן תרמי ממיתה לדעיל לא תינתנה: (א) לחודא למיתני בקמייתא מה דיש מיוחד דבר שלא נגמרה מלאכתו למעשר דא"כ שמוע מינה הא נגמרה למעשר לא אכיל וקשיא בתרייתא חלה כרוך ומני חלה

רבינו חננאל
פחו שיהבב פירי מרו שיהבבו שביולין באש כדי שייטבו לו לאכילה. בעיין ההבוב לא איפשיטא, וספיתה אסורה.

מכדי כל מילי איסנהו כחסימה. כלומר על כרחק שור לא דוקא וכל שאר בהמות איסנהו כמרת חסימה דילפינן שור שור משנת צפ' שור שנגח את הפרה (צ"ק דף נ"ד): דגצי שנת כתיב וכל בהמתך וכיון דשור לאו דוקא למה לי דכתביה רחמנא ליחמוז לא מדוש כחסימה: **לאקו"י חוסם לנחוס.** ארס לשור ושור לארס לנענין אכילת פועלין: ששעת גמר מלאכה. זו היא שעת נמרו: המהבץ. מיני חריצי חלב: ששעת גמר מלאכה. (א) ועכשיו הוא גומר מלאכתו ונמתניתין לאחר גמר מלאכה קאמר דאין אוכלין כגון נפסרו עיגולין: מהנכס. קא ק"ד שעוקר מצינין שאינן יפות: דקא משליף קטיני. יש צבולין ועומדתין ולא יהו גסיס לעולם וקורין אותן צלע"ש ועוקרין אותן מצין הגדולים להרחיב מקום ולהתפשט דאיכא השתא נתינה לכליו של צעל הדיט ולא מומעט מחל כליך לא מתן וממעט לכו מדיש ללאו שעת גמר מלאכה הוא דעיקר פשוטה משום תקון גדולין הוא שהם מחוברין ועומדן: הכולל בתמרים וצנורגרות. שמועבקות וזו ומגדילן במגריפה: פוחלגי תמרים רעים שאין מתבטלין צאלין ומניטין לקיום ככלי של כפות תמרים ושמן חולותן ומתחממות ומתבטלות וקודם שנתבטלו קאמר הבודל מהו פועל אוכל כהן ללא נגמרה מלאכתן למעשר: טלם. משנתן המים ויגלגל נתחייב בחלה ועדיין נריכה ללוש ולשוק ולצטעות הרבה: והמקטף. עורך וטח פניה: (ח) וסיפוק ליה משום מעשר. והלא נגמרה מלאכתו למעשר ונחמיה והרקדה דמקמי לישא נמי לא חיל: נחמיצו בחלה ולא נחמיצו במעשר. (צ) כפי"ק דמכ"ב [פסרי פ' שלח] דמכ"ב צבואכס אל הארץ: שינה הכתוב ציאה זו מכל ציאות שבתורה שנאמר כהן כי תבואו וכו' נאמר צבואכס משנכנסו לארץ נתחייבו בחלה אבל במעשר לא נתחייבו חלה לאחר ירושה וישיבה: (י) דכתיב עשר מעשרי: וכתיב בתריה במקום אשר יבחר עד שנבחרה שילה לא נתחייבו והיינו לאחר כיבוש וחילוק דכתיב ציאהו ועל ימי כיבוש וחילוק היה חלה מועד בגלגל י"ד שנים כדאמר [צנחנים] (דף קס"ג): מידי חיוז מעשר קא גריס. לסקח את הפועלין מדין חכילה: גמר מלאכה קא גריס. כליף מדיש לא שנה זמן מעשר ולי"ש בלא זמן מעשר דמעשר גצי אכילת פועל לא כתיב: אמר רבינא כרוך וסני. הכן תרמי ממיתה לדעיל לא תינתנה: (א) לחודא למיתני בקמייתא מה דיש מיוחד דבר שלא נגמרה מלאכתו למעשר דא"כ שמוע מינה הא נגמרה למעשר לא אכיל וקשיא בתרייתא חלה כרוך ומני חלה

מכדי אכל מילי איתנהו כחסימה דילפינן שור שור משבת א"כ לכתוב רחמנא לא תדוש כחסימה שור דכתב רחמנא למה לי לאקושי חוסם לנחוסם ונחוסם לחוסם מה חוסם אוכל במחובר אף נחוסם אוכל במחובר ומה נחוסם אוכל בתלוש אף חוסם אוכל בתלוש ת"ר דיש מה דיש מיוחד דבר שגידולי קרקע (ובשעת גמר מלאכה) ופועל אוכל בו אף כל שגידולי קרקע פועל אוכל בו יצא החולב והמחביץ והמגבון שאין גידולי קרקע ואין פועל אוכל בו למה לי? מכי תבא בכרם רעך נפקא איצטרין סלקא דעתך קאמיא הואיל וכתביב קמה לרבות כל בעלי קמה לרבות נמי מדי דלאו גדולי קרקע נינהו קמ"ל תניא אידך דיש מה דיש מיוחד דבר שבשעת גמר מלאכה פועל אוכל בו אף כל שהוא בשעת גמר מלאכה פועל אוכל בו יצא המגבש בשומים ובבצלים הואיל ואין גמר מלאכה אין פועל אוכל בהם למה לי? מואל כליך לא תתן נפקא לא צריכא י"א דקא משליף קטיני מביני אלימי תניא אידך דיש מה דיש מיוחד דבר שלא נגמרה מלאכתו למעשר פועל אוכל בו אף כל שלא נגמרה מלאכתו למעשר פועל אוכל בו יצא הבורל בתמרים ובגורגרות הואיל ונגמרה מלאכתו למעשר אין פועל אוכל בו והתניא אידך בתמרים ובגורגרות פועל אוכל בו אמר ר' פפא י"ב תניא ההיא בתוחלי תניא אידך דיש מה דיש מיוחד דבר שלא נגמרה מלאכתו לחלה ופועל אוכל בו אף כל דבר שלא נגמרה מלאכתו לחלה פועל אוכל בו יצא חלה פועל אוכל בו יצא חלה והמקטף והאופה שנגמרה מלאכתו לחלה דאין פועל אוכל בו והלא נגמרה מלאכתו למעשר לא קשיא בחוצה לארץ עסקינן דליכא מעשר אי הכי חלה נמי ליכא אלא לעולם בארץ ולא קשיא בשבע שכיבשו ובשבע שחילקו: דאמר מר שבע שכיבשו ושבע שחילקו נתחייבו בחלה ולא נתחייבו קא גריס אלא אמר ר' רבינא כרוך ותני דיש מה דיש מיוחד דבר שלא נגמרה מלאכתו למעשר ולחלה ופועל אוכל בו אף כל שלא נגמרה מלאכתו למעשר ולחלה פועל אוכל בו איבעיא להו פועל מהו שיהבהב באור ויאכל מי הוא כענבים ודבר אחר או לא תא שמוע ירשאי בעה"ב להשקות פועלים וין כדי שלא יאכלו ענבים הרבה רשאיין פועלין למבל פיתם בציר כדי שיאכלו ענבים הרבה לאכשורי

למעשר לתוך הוא משמע דכ"מ חזינן בתר ג' גמר מלאכה למעשר: (א) והבב"ב גמר מלאכה למעשר: (ב) כיון דאי הוה צהו מעשר מדאורייתא הוה חזינן שור גמר מלאכתו למעשר: פועל מהו שיהבהב. פי' צוקוטרס צוקר דמתקין: (א) ובעי אס שרי להבצו ולתמוק שע"י כן יאכל יותר אי הוה כענבים ודבר אחר או לא וקשה לר"ת דמאי פירא נגמר ומבושל אלא שדוא מכשיר טעמא.

א [נמי] פ"ג מהל' שכרות הל' ב טושיע ח"מ סי' שלח סעי' ג': לא ב ג ד ה מ"י פי"ב מהל' שכרות הל' ד ועיין בהשגות ובמגדול טענה סמך עשין לא טושיע ח"מ סי' שלח סעיף ג': לב ו ד מ"י שם הל' ה טושיע שם סעיף ג': לג ח טושיע שם סעיף ד': לך ט מ"י שם טושיע שם סעיף ג': לה י מ"י שם הל' ה טושיע שם: לו ב מ"י שם סמך שם טושיע שם: לו ל מ מ"י שם פי"ג הלכה ו טושיע שם סעיף טו:

תורה אור השלם
1 לא תחוסם שור בדישו: דברים ה' ד' 2 כי תבא בקרם רעך ואבלת ענבים בנפסק שבעך ואל כליך לא תתן: דברים כג כה

לעני רש"י
צ"ב [שיבוט].
בבצלים בעלים קטיני.

מוסף תוספות
א. וי"ל דהכל לפי הענין. מוס' ה"ש. ב. דכתביב דיש. מוס' ה"ש. ג. א"ת ספרים דגריס הכי. מוס' ה"ש. ד. תרווייהו. מוס' ה"ש. ה. כגון בלילות רבה. ר"ס. ו. וי"ל כיון שהוצרך לשנות לש ש ואופה סדורא דפת נקט. מוס' ה"ש. ז. כגון תבואה. מגנין. ח. א"ע"ש שלא נתחייבו עדיין בחלה. מגנין. ט. לאפקיין פועל מאכילות. מוס' ה"ש. י. הילכך אפילו אי לא מחייבו במעשר אלא מדרבנן אולין בתר גמר מלאכה דמדי מעשר קא גריס. מוס' ה"ש. י"א. אן הפירות היו במבושלים, והלשון דקאמר לקמן מוכיח כן כי קא מיעביא לין לאכשורי פירי דחייני פירא נגמר ומבושל אלא שדוא מכשיר טעמא. מיוסס לרבינו.

השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא ז.

עין מושפט נר מצוה

בזה א ב מיי פ"ג מהל' שפירות הלכה ד ועי' בשגות ובנימ' סמך לאוין קפד טו"ע ח"מ סי' שלח ספ"ק ח ועי' בה"ש: כו ג ד מיי שם הלכה ג טו"ע שם ספ"ק ה: כז ה מיי שם הל' ד ה: כח ו מיי פ"ח מהל' תרומות הלכה כ': כט ז מיי פ"ח מהלכות מעשר הלכה ו סמך עין קלח: ג ח מיי פ"ח מהלכות מעשר שני הלכה טו: ג ט מיי שם פ"ג הלכה ז: כב י מיי פ"ג מהלכות שפירות הלכה ד ה: גג ב מיי פ"ח מהלכות מעשר שני הלכה יג: גד ל מיי פ"ט מהלכות מעשר הלכה א סמך עין קלח: גה מ מיי פ"ג מהלכות שפירות הלכה ד ה: גו ג מיי שם הלכה ו סמך לאוין קפד טו"ע ש"ע ח"מ סי' שלח ספ"ק ז: גז ט מיי פ"ח מהלכות שפירות הלכה א סמך לאוין קפד טו"ע ח"מ סי' שלח ספ"ק ו:

והדשות במעשר ובתרומה אינו עובר משום לא תחסום. פי' בקונטרס דקתס דייש לא הוי תרומה ומעשר שאין רגילות להיות תרומה ומעשר אלא אחר מירוח מימיה ד"כ אפילו הן חולין מתוקנים לא יעבור דאין רגילות להיות מתוקנים קודם מירוח ונראה דטעמא משום דלמתיב דישו דמשמע הראוי לו ומעשר^א ממון גבוה הוא ותרומה נמי לשראל אסור ליתן לפני בהמתו ואפילו כהן דוקא כרשינין שהוא מאכל בהמה ומוטב להאכיל ולא מטוין משום הפסק תרומה וכן דריש בהדיא במעילה (דף יג. ושם ד"ה מאי) מדישו גזי הא דתמן וכן פרה לא תאכל כרשיני הקדש: גידולי מעשר חו"ל. דלא שייך למיגר שמה ישהה צידו ויעבר בטומאה דלמה ישהה כיון שיכול לפדותו ואפילו לקוח בכסף מעשר שנטמא דאינו נפדה לרבי יהודה לא גזרו על גידולין דליהו מעשר כיון דיעקר מעשר שני לו פדיון: כאן במעשר ראשון. דמיקרי דישו כאן במעשר שני דאפילו לר' יהודה אינו עובר חוץ לחומה דכפרין בסמוך והא צניי חומה ותימה והלא אי לאו רשך היה אוכל פועל משל הקדש היידי דשרי משל חזירו ולא הוי גזל וה"ל אית לן למימר דשרי חוץ לחומה דהא לרבי יהודה ממנו הוא ויכול לקדש בו האשה אפילו חוץ לחומה דמשמע כקדושי (דף גג:) וי"ל דאפילו הכי (לא) קיינן ציה דישו שלו ולא של רשך^ג דה"ל אמרינן בסוף פרק חלק (סנהדרין דף ק"א:) ללכויל עלמא לא מיקרי שללה גזי עיר הנדחת ופטורה מן המלה דלא מיקרי עירסומיכס:

והדשות בתרומה ומעשר אינו עובר משום בל תחסום אבל מפני מראית העין מביא בול מאותו המין ותולה לה במרסקלין שבפיה ר"ש בן יוחאי אומר מביא כרשינים ותולה לה שהכרשינים יפות לה מן הכל ורמינהי פרות המרכסות בתבואה אינו עובר משום בל תחסום והדשות בתרומה ומעשר עובר משום בל תחסום ונכרי הדש בפרתו של ישראל אינו עובר משום בל תחסום בל תחסום של נכרי עובר משום בל תחסום קשיא תרומה אחרונה קשיא אמעשר בשלמא תרומה אחרונה לא קשיא כאן בתרומה כאן בגידולי תרומה אלא מעשר אמעשר קשיא וכי תימא מעשר אמעשר נמי לא קשיא כאן במעשר כאן בגידולי מעשר בשלמא גידולי תרומה אלא גידולי מעשר חולין גינהו דתנן^ה גידולי יטבל וגידולי מעשר שני חולין אלא לא קשיא הא במעשר ראשון הא במעשר שני ואיבעית אימא הא והא במעשר שני ולא קשיא הא רבי מאיר הא רבי יהודה הא ר"מ דאמר במעשר^ה כמון גבוה הוא הא רבי יהודה דאמר מעשר שני ממון הדיום הוא היכי דמי כגון שהקדימו בשבולין ולר' יהודה^ט והא בעי חומה כגון שדש לפניו מחומת בית פאגי איבעית אימא לא קשיא כאן במעשר ודאי כאן במעשר דמאי השתא דאתית להכי תרומה אחרונה נמי לא קשיא כאן בתרומת ודאי כאן בתרומת דמאי בשלמא מעשר דמאי איבא אלא תרומת דמאי מו איבא והתניא^ב יאף הוא ביטל את הוידוי וגזר על הדמאי לפי ששלח בכל גבול ישראל וראה שלא היו מפרישין אלא תרומה גדולה בלבד אלא לא קשיא^ב כאן בתרומת מעשר ודאי כאן בתרומת מעשר דמאי בעו מיניה מרב ששת היתה אוכלת ומתרות מהו משום דמעלי לה הוא לא מעלי לה או דלמא דחזיא ומצטערא והא חזיא ומצטערא אמר להו רב ששת תניתוה רבי שמעון בן יוחי אומר מביא כרשינים ותולה לה שהכרשינים יפות לה מן הכל שמע מינה ימשום דמעלי לה הוא שמע מינה אהו ודוש בה מו שיאמר אדם לנכרי חסום פרתו ודוש בה מו אמרינן כי אמרינן^ז אמירה לנכרי שבות הני מילי לענין שבת דאיסור סקילה אבל חסימה דאיסור לאו לא או דלמא^ח לא שנת ת"ש נכרי הדש בפרתו של ישראל אינו עובר משום בל תחסום מעבר הוא דלא עבר הא איסורא איבא ברין הוא דאיסורא נמי ליבא ואידי דתנא ספא דישאל הדש בפרתו של נכרי עובר תנא רישא אינו עובר האן שמע דשלוהו ליה לאבוה דשמואל הלן תורי דנגבין דהתם לפי שהתמיל כבר לתרום דרכי שלום: אבל הבא דאיסור לאו שרי. אע"ג דכנס' מו"ק (דף יג.) אמרינן דבשביעית וחולו של מועד אסור אמירה לנכרי^א התם משום דשבת ויו"ט חלה מילתא היא וגזרו אטו שבת: דנגבין^ב דהו ארמאי. בשאלמות דרב אחאי מפדש שהיו קושרין דינר צביס^ג של בהמה בחוקה והנכרי גונב הדינר ומולט היס^ד ומסרפו ושון גנבין להו לא משמע הכי שלא לחץ לגנוב רק הדינר: ומגנבין

לענין רש"י

שונוג"א [יב"ל].
חומה המקיפה את העיר.
רוי"ל [ירושלמי].
לשלשל (נאמר בפרה).

מוקף תוספות

א. אין ראוי לו שהמעשר. מוס' הל"ש. ג. רבעין דישו הראוי לו והתקף חוסם לנחסם וכוון שאינו ראוי לאכילת פועל לא עבר משום לא תחסום. מוס' הל"ש. ד. וא"ת אדמטייע ליה מדי' שמתון, תיכיש ליה מדרבנן דאמרי מביא סל מאתו תמין ואפילו אוכלת ומתרות, וי"ל. מוס' הל"ש. ה. אלא אי חיישנן למראית עין. מוס' הל"ש. ו. שאינה אוכלת מתבואתו. מוס' הל"ש. ז. וד"ל דהבא ישראל נכרי שפיעט דשרי כיון שאין ישראל נשכר נכרי אלא אדרבה מפסיד כמו שפיעט שומת לומר לנכרי אכול נבלה ומהאי טעמא נמי מותר לומר לנכרי נשנת היך צטר וצשל לנכר כשאין מוטל עליו לזון דאין מרויח צאותה אמירה כלום ומיהו אמר רי"ל דלא דמי לאומר לנכרי אכול נבלה דלא שייך התם אמירה לנכרי שהישראל עצמו יכול ליתן נבלה צפוי^ה אצל הכא אותו דבר שאומר לנכרי לעשות הוא אינו יכול לעשות כמו לצשל או לחסום^ט ומירושלמי^ט דהנוקין גזי מחזיקין ידי נכרים בשביעית דקאמר אל"ל חרוס צטר בשביעית^ט אומר רי"ל דאין ראייה מחלפי

הדשות. דישת שזלין בתרומה וצמעשר כגון שהקדימו בשבולין: אין עובר. בלא תחסום. המרכסות. משום דגמר מלאכתן למעשר משעת דישא: תרומה ומעשר. דקתס דייש לאו בתרומה ומעשר משעת קרא דאין תרומה ומעשר סתם אלא מן המירוח ואילך כדכתיב (במדבר יח) כדון מן הגורן: מפני מראית העין. שלא יאמרו עליו שהוא חוסס: בול. מלא לגורן: בערסקלין שפניה. שק או טרסקל תולין צלוארה והמאלכ בתוכו ואלות: נכרי הדש צפרסו של ישראל. אינן עובדים הבעלים שאמרו לו חסוס פרתו ודוש צה תבואה שלך אין עליהם עבירות לא תחסום: גידולי תרומה. שזרעה וגידלה הגידולין תרומה מדרבנן וזה אחד משמנה עשר דבר שצו צית שמאי על צית הלל צילאיות שבת (שבת פ:) וכיון דלאו תרומה מלאורייתא היא קרינא ציה דייש סתמא: בשלמא גידולי תרומה. מדרבנן ואינטיקין לאשמעינן דעובר: גידולי טבל. תבואה שנמרחת בכרי וזרעה צטיבילה הרי היא כשאר חולין ואוכל הימנה עראי עד שימרח דמיון דזרעו כלה צטיל ליה איסוריה. ובתרומה הוא דגזור דמפרש התם גזירה משום תרומה טהורה צדי שאל שמה זירענה להפטור שלא יתננה לכהן אי נמי משום תרומה טמאה צדי כהן דלמא משיא לה לזרעה ואחי צה לדי תקלה: פלוגתא דר' מאיר ור' יהודה פקדושי^ד (דף גג:) ממון גזבו. ולא קרינא ציה צדיש^ה. וגזי תרומה מיתוקמא שהיתה פרה של ישראל שסקור להאכילה תרומה ואפילו אם דש צה כהן דמלא^ו כהן ששכר פרה מיתסרל אע"פ שמוזגתה עליו לא יאכילה כרשיני תרומה: היכי דמי. דליהו מעשר קודם דישא: כגון שפקדימו. וקרא שם עליו בשבולין: ונר"ל. כיון דשם מעשר עליו לר' יהודה נהי נמי דממון הדיוט הוא: הא צניי חומה. שאסור לאכלו חוץ לחומת ירושלים והיכי אמי לאו דלא תחסום ודחי לאו דלא תוכל לאכול בשערין^ז: צים פאגי. היקף חילין של ירושלים שהסיפו עליו קרוי צית פאגי. ונראה לי שהוא לשון כבשמה^ח של עיר כהלכנו צלע"ז כדאמרינן פרק קמא (דף ט.) זה קנה חמור וצית פאגי: כאן במעשר דמאי. דלימיה אלא מדרבנן. הלוקח מעט הארץ שחייבו להפריש מעשר שני על הספק ולהעלותו לירושלים: אף הוא. יוחנן כהן גדול צמס' סוטה (דף מה.) ציעל אם הוידוי של מעשר ואפילו של חכמים שאין לומר בעצרת הקדש מן הצית וגם נתמיו לזיי לפי שלא היו נותנים מעשר ראשון לזיי כהלכנו דרחמנא אמר ללוים וקניניהו עזרא וזה לתמו להניס: וגזר על הדמאי. בלוקח מעט הארץ שיפריש הכל מספק מפני שהטול עון מיתה חוץ מן התרומה שאף גזר להפרישה ולא גזר על הדמאי לפי ששלח בכל גבול ישראל וראה שהיו עמי הארץ מזולין במעשרות ולא היו מפרישין אלא תרומה גדולה: קרוי תרומה ואסור בתרומה: ומסרום. חולי מעיים וקורין אותו ריו"ל ר מולאה רעי לזול כמים והחטין קשין לה: חסום פרתו ודוש צה. דישא שלך: אמירה לנכרי שבות: מדרבנן:

קדשין. פ"ח בלשון ערב. מכה. ויש שפירשין ברקע או טעם. פ"ח מתרות כגון שדחיקת הירחות בבטנה ומשחלת זמורה. [גו הדש בפרתו של ישראלי אינו עובר משום בל תחסום וכי, ברין הוא דאיסורא נמי ליבא, אידיד דבעי למתיי ספא עובר תנא נמי וישא אינו עובר וכן המסקנא.] דנחית אותה סבר דבעא למימי הא איסור איבא.

עמו. מוס' הל"ש.

וגמגמן